

Gemeenteraads- verkiezingen 2022

Jeugdgezondheid in jouw
verkiezingsprogramma

Kies voor kansengelijkheid en veerkrachtige generaties!

Jeugdgezondheid in jouw verkiezingsprogramma

Op 16 maart 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Deze verkiezingen zijn richtinggevend voor de toekomst van onze jeugd. Dit is een appèl aan lokale politieke partijen: Geef jeugdgezondheid een belangrijke plek in het verkiezingsprogramma. Zorg redt levens, preventie generaties!

Samen kunnen we ervoor zorgen dat kinderen zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk opgroeien. Om dat te bereiken roept het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ) gemeenten op aandacht te hebben voor drie belangrijke pijlers voor het verkiezingsprogramma:

1. Het ontwikkelen van duurzaam preventiebeleid in de eerste 1000 dagen.
2. De JGZ-professional als essentiële schakel en centrale zorgverlener in het medische en sociale domein.
3. Doen wat werkt: zet erkende interventies in.

Jeugd in de knel

Het gaat niet goed met onze jeugd. De plaats waar je wieg staat, bepaalt nog steeds je toekomst. De coronacrisis heeft een vergrootglas op de problemen van de jeugd in Nederland gelegd. Wat zien we? Kansengelijkheid neemt toe en jeugdgezondheid staat onder steeds grotere druk.

- 1 op de 6 kinderen in Nederland heeft **geen goede start**, waardoor zij zich fysiek, mentaal en sociaal minder goed kunnen ontwikkelen.
- In Nederland leven **264.000 kinderen in armoede**.
- In Nederland zijn jaarlijks **119.000 kinderen slachtoffer van kindermishandeling**.
- **Schoolverzuim**, geoorloofd en ongeoorloofd, is een **groeidend probleem**. Het aantal geregistreerde thuiszitters stond in 2017 al op 4.215 leerlingen (bron: Ministerie van OCW).
- Als kinderen niet gestimuleerd worden om meer buiten te spelen (20-20-2-regel) zal in 2050 ernstige bijziendheid (myopie) de belangrijkste oorzaak van **blindheid en slechtziendheid** zijn.
- Kinderen uit arme gezinnen zijn vaker **zwaarder**, hebben vaker een **taalachterstand** en kampen vaker met **psychosociale problemen**. Je leeft 7 jaar korter als je geboren wordt in een gezin met een lager inkomen en een lagere opleiding.
- 1 op de 12 kinderen heeft **overgewicht of obesitas** rond de leeftijd van twee jaar. Bij jongeren van 12 tot 16 jaar is dit bijna 1 op 5.
- Ruim 1 op de 3 jongeren heeft last van **angst, somberheid, prikkelbaarheid of stress**. Ongezonde stress op jonge leeftijd heeft gevolgen voor de gezondheid op latere leeftijd: **hart- en vaatziekten, burn-out, eetstoornissen, depressie en verslaving**.
- Jongeren met stressklachten hebben meer kans om hun opleiding niet af te maken.
- Ouderschap staat onder druk: meer dan de helft van de ouders is tijdens de coronacrisis matig tot ernstig uit balans geraakt.
- Jongeren dreigen last te krijgen van **verdringing op de arbeidsmarkt**.
- Jongeren wonen langer thuis omdat ze **géén betaalbare woning** kunnen krijgen.
- 1 op de 8 kinderen heeft een **negatieve score op spraak- en taalontwikkeling** rond de leeftijd van twee jaar.
- Internationale vergelijkingen laten zien dat in het Nederlandse voortgezet onderwijs een kwart van de jongeren het risico loopt op laaggeletterdheid. In Nederland zijn **ruim 2,5 miljoen mensen laaggeletterd**.

Waarom investeren in preventie en jeugdgezondheid?

- **het verkleinen van gezondheidsverschillen:** een gezonde, veilige en kansrijke start voor ieder kind in Nederland!
- **het vergroten van gezondheidsvaardigheden** (gezonde leefstijl: voeding, beweging, slapen en omgaan met stress. Maar ook geletterdheid, digitale vaardigheid en sociaal maatschappelijke participatie).
- een **positieve beleving van het ouderschap** en **veerkrachtig ouderschap**.
- **gezonde en veerkrachtige generaties** die klaar zijn voor de toekomst.
- een **slim en sterk lokaal netwerk**, met de jeugdgezondheidszorg (JGZ) als regievoerder en expertise-partner op preventie. De JGZ kan zorgen voor een positief maatschappelijk effect op gezondheid.

Elke **geïnvesteerde euro in de JGZ levert tenminste 11 euro op** en zorgt ervoor dat elke Nederlander een jaar langer gezond leeft. Waar we op jaarbasis zo'n 5 miljard euro uitgeven aan jeugdhulp, voor zo'n 450.000 kinderen, biedt de jeugdgezondheidszorg haar inspanningen voor een kleine 10 procent van dat bedrag (circa 460 mln.) aan ruim 3 miljoen kinderen.

De gemeente aan zet: voorstellen voor jouw verkiezingsprogramma

Gemeenten kunnen een doorslaggevende rol spelen in het bieden van een gezonde, veilige en kansrijke toekomst voor de jeugd. Van de eerste 1000 dagen (gerekend vanaf de conceptie) tot ver in de adolescentie kunnen gemeenten in samenwerking met de jeugdgezondheidszorg het verschil maken. We roepen u daarom op garant te staan voor een sterke, solide en sociale basis voor jeugdgezondheid door gegarandeerde budgetten en slimme regie.

1 Het ontwikkelen van duurzaam preventiebeleid in de eerste 1000 dagen

Het is in Nederland niet vanzelfsprekend dat ieder kind een kansrijke start krijgt. 1 op de 6 kinderen heeft geen goede start, waardoor zij zich fysiek, mentaal en sociaal minder goed kunnen ontwikkelen. Leefstijl, leefsituatie en stress (veroorzaakt door bijvoorbeeld armoede of schulden) van aanstaande ouders hebben grote invloed op een gezonde zwangerschap. Kansengelijkheid begint al in de baarmoeder. Dat kan anders. Investeren in de eerste 1000 dagen van een kind, beginnend van al voor de zwangerschap tot en met het tweede levensjaar van een kind, is een slimme investering en is de ultieme vorm van preventie. Het versterkt gezondheid en voorkomt zowel mentale als fysieke problemen op latere leeftijd. Ieder kind verdient de best mogelijke start van zijn of haar leven en daarmee een optimale kans op een kansrijke en gezonde toekomst.

Met het landelijk actieprogramma Kansrijke Start hebben alle betrokken partijen een stevig fundament gelegd voor een slimme samenwerking tussen medisch en sociaal domein, het verbeteren van vroegsignalering en de inzet van de juiste ondersteuning voor (aanstaande) ouders. In 275 gemeenten wordt nu concreet gewerkt aan de opbouw en verdere versterking van lokale coalities, waarin geboortezorg en jeugdgezondheidszorg, welzijnswerk en wijkteams en vele andere partijen met elkaar samenwerken om ouders te ondersteunen bij het geven van een goede start van een kind.

Nu stoppen is géén optie. Er is juist meer nodig: een gezonde, kansrijke en veilige start voor elk kind is een zaak van lange adem, waar we langdurig, gezamenlijk, onze schouders onder moeten zetten. Alleen daarmee beïnvloeden we de kansen binnen het onderwijs en op de arbeidsmarkt en daarmee op generaties die volgen.

De steun van het nieuwe kabinet voor het terugdringen van gezondheidsverschillen is hierbij cruciaal. Fundamenten van de toekomst bouw je immers in de eerste 1000 dagen. Daarom vragen we de politieke leiders: "Geef om gezonde generaties en investeer in Kansrijke Start!"

De gemeente speelt een essentiële rol in het bepalen welke ruimte preventie de komende jaren krijgt.

"De jeugdgezondheidszorg is de sleutel voor een gezonde en kansrijke start voor alle kinderen in uw gemeenten. Als gemeente beslist u over de jeugdgezondheidszorg en daarmee over de kansen van de volgende generatie. Geef jeugdgezondheid daarom een prominente plek in het verkiezingsprogramma. Kies voor kansengelijkheid en veerkrachtige generaties."

Ronald de Meij, wethouder Jeugd, Wmo, Gezondheid, Onderwijs, Sport en Cultuur van de gemeente Zwijndrecht

2 De JGZ als essentiële schakel en centrale zorgverlener in het medische en sociale domein

Door haar vertrouwensrelatie met kinderen en ouders en haar grote bereik is de jeugdgezondheidszorg (JGZ) de essentiële preventieschakel in het sociaal domein. De JGZ heeft vrijwel alle kinderen in beeld en jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen hebben al voor de geboorte contact met alle gezinnen. Als essentiële basisvoorziening is het de vooruitgeschoven post in Nederland. De professionals uit de JGZ nemen kwetsbaarheden waar voordat deze voor iedereen in de samenleving zichtbaar worden. Zij maken met de kinderen, respectievelijk de ouders, problemen bespreekbaar voordat deze escaleren. De JGZ-professionals ondersteunen ouders, met brede kennis en unieke expertise, in het maken van keuzes ten aanzien van het gezond en veilig opvoeden en opgroeien van hun kinderen.

Voor gemeenten is jeugdgezondheidszorg met haar landelijke dekking dus een effectief instrument bij het zoeken naar integrale oplossingen, samen met alle ketenpartners in het jeugd-, sociaal of medisch domein en in het onderwijs. De JGZ-professionals zorgen ervoor dat tijdige en passende ondersteuning in de nabijheid van het gezin effectief wordt georganiseerd.

Het is niet vanzelfsprekend dat de JGZ in elke gemeente zichtbaar is en de essentiële schakel is in de preventieketen. Als gemeente bent u in staat de JGZ te versterken en een essentiële rol te geven bij het bewaken, bevorderen en beschermen van de jeugdgezondheid. Geef daarom de JGZ de regierol om preventie op lokaal niveau in te vullen, waardoor de zorg effectiever en efficiënter wordt.

De inzet van de jeugdgezondheidszorg als centrale hulpverlener loont voor elke gemeente.

Wetswijziging 'Prenataal huisbezoek door de JGZ'

Met de wet 'Prenataal huisbezoek door de JGZ' (PHB JGZ) krijgen alle gemeenten vanaf 1 juli 2022 de taak om een prenataal huisbezoek door de jeugdgezondheidszorg aan de zwangere en/of hun gezin in een kwetsbare situatie te bieden. Geboortezorg-professionals en andere betrokkenen in de zwangerschap hebben hierin een signalerende en toeleidende rol; de jeugdgezondheidszorg heeft de uitvoerende rol. Om het PHB JGZ effectief te laten zijn, is samenwerking essentieel.

3 Doen wat werkt: zet erkende interventies in

In het overweldigende aanbod van interventies vragen wij gemeenten om te kiezen voor de inzet van bewezen effectieve interventies. Kies bij het contracteren van het jeugd- en zorgaanbod voor erkende interventies die opgenomen zijn in de Databank Effectieve Interventies (van het Nji en RIVM). Erkende interventies zijn gebaseerd op onderbouwde theorieën en werkzame elementen en hebben zich al bewezen in de praktijk. Dat een interventie eenmaal (her)erkend is en opgenomen is in de Databank Effectieve Interventies, wil niet zeggen dat het werk erop zit en de interventie nooit meer verbetering nodig heeft. Verlang van de aanbieders dat ze hun interventies up-to-date houden, deze doorontwikkelen en blijvend onderzoek doen naar de effectiviteit. Alleen dan bereik je het gewenste resultaat.

Met interventies als Nu Niet Zwanger en VoorZorg worden de maatschappelijke kosten van pleegzorg en uithuisplaatsingen voorkomen. Verzuimbegeleiding voorkomt bewezen effectief schooluitval. Daarnaast zal de preventieve inzet van de jeugdgezondheidszorg leiden tot meer beschikbare specialistische zorg voor die kinderen die het juist het hardst nodig hebben.

Als gemeente bepaal je welke interventies gecontracteerd worden. Daarmee heb je rechtstreeks invloed op de mate van impact van jeugdhulp en jeugdpreventie.

**Hoe houdt jouw gemeente in 2022-2026
de jeugd gezond?**

**Samen voor een gezonde, veilige en kansrijke
start voor ieder kind!**

Neem contact met ons op!

Schrijf jij ook aan een lokaal verkiezingsprogramma en wil je sparren over jeugdgezondheid? Of heb je vragen? De adviseurs van het NCJ zijn changemakers. Ze signaleren, confronteren en inspireren. Gevraagd en ongevraagd. Wij ondersteunen ook gemeenten. Schroom niet om contact met ons op te nemen.

Arlette Vos - de Jong
communicatieadviseur
communicatie@ncj.nl
06 20 23 18 62

